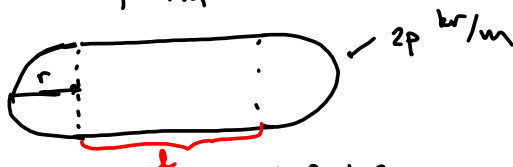

Uppskilte oppgaverEksamen 2007. Spesiell: Areal 1 m^2 $p \text{ kr/m}$ Hvilken radius r gir billigst list?

Pris på list:

$$K = \underbrace{2pl}_{\text{rett list}} + \underbrace{2p \cdot 2\pi r}_{\text{krum list}}$$

$$\text{Areal: } 1 = \underbrace{2rl}_{\text{rektangel}} + \underbrace{\pi r^2}_{\text{halvsirkler}} \xrightarrow{\text{løser for } l} 2rl = 1 - \pi r^2$$

$$= l = \frac{1 - \pi r^2}{2r} = \frac{1}{2r} - \frac{\pi}{2} r$$

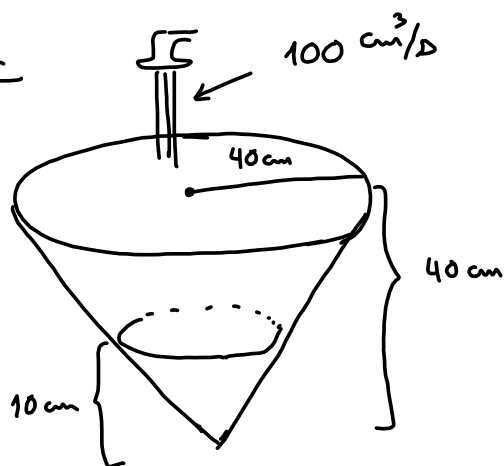
$$\text{Kostnad: } K(r) = 2p \left(\frac{1}{2r} - \frac{\pi}{2} r \right) + 4p\pi r$$

$$= \frac{p}{r} - p\pi r + 4p\pi r = p \left(\frac{1}{r} + 3\pi r \right)$$

Deriverer mhp r:

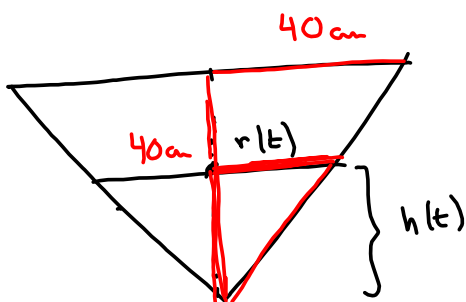
$$K'(r) = p \left(-\frac{1}{r^2} + 3\pi \right)$$

$$\text{Løser. } 0 = K'(r) = p \left(-\frac{1}{r^2} + 3\pi \right) \Rightarrow \frac{1}{r^2} = 3\pi \Rightarrow r^2 = \frac{1}{3\pi} \\ \Rightarrow \underline{\underline{r = \frac{1}{\sqrt{3\pi}}}}$$

Oppgave 7.2.2

Hvor mye øker
høyden med
når $h = 10 \text{ cm}$?

Gjør $V'(t)$, søker
 $h'(t)$.

$$V(t) = \frac{1}{3} \pi r^2 h = \frac{1}{3} \pi r(t)^2 h(t)$$

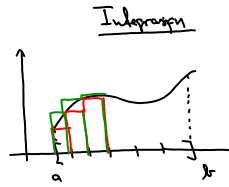
$$\frac{r(t)}{h(t)} = \frac{40}{40} \Rightarrow r(t) = h(t)$$

$$V(t) = \frac{1}{3} \pi h(t)^3$$

Deriver: $V' = \frac{\pi}{3} 3h^2 \cdot h' = \pi h^2 h'$

Løser for h' : $h' = \frac{V'}{\pi h^2}$

Når $h = 10$: $h' = \frac{100}{\pi \cdot 10^2} = \frac{1}{\pi} \text{ cm/s}$

Øvre kvadratur: $\Phi(\pi)$ Øvreintegral: $\int_a^b f(x) dx = \lim_{n \rightarrow \infty} \sum_{i=1}^n \Delta x_i \cdot \pi$ on part 3
 Neder kvadratur: $N(\pi)$ Nederintegral: $\int_a^b f(x) dx = \lim_{n \rightarrow \infty} \sum_{i=1}^n \Delta x_i \cdot (-\pi)$

f er integrerbar dersom $\int_a^b f(x) dx = \int_a^b f(x) dx$ og i så fall er
 $\int_a^b f(x) dx = \int_a^b f(x) dx = \int_a^b f(x) dx$
 $f(x) = \begin{cases} f_1(x) & x_0 < x < x_1 \\ f_2(x) & x_1 < x < x_2 \end{cases}$

Når er f integrerbar?

- (i) f monoton
- (ii) f kontinuert
- (iii) Hvis $a = x_0 < x_1 < x_2 < \dots < x_n = b$
 Dersom f er integrerbar på hver $[x_{i-1}, x_i]$, så er den integrerbar.

Analyses fundamentteorem: Hvis $f: [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ er kontinuert,

så er f integrerbar og
 $F(x) = \int_a^x f(t) dt$
 er en antiderivert til f . Hvis K er en (uitvalgt) antiderivert til f , så er
 $\int_a^b f(t) dt = K(b) - K(a)$

Eksempel: $G(x) = \int_0^x \frac{\sin t}{t^2+1} dt$. Finn $G'(x)$.

Vel AF er $G(x)$ en antiderivert til $\frac{\sin x}{x^2+1}$, så

$$G'(x) = \frac{\sin x}{x^2+1}$$

Hvis hvis $h(x)$
 $F(x) = \int_{g(x)}^{h(x)} f(t) dt$,

hva blir nå $F'(x)$? La $K(t)$ være en antiderivert til $f(t)$. Da er

$$\int_a^b f(t) dt = K(b) - K(a) \text{ for alle } a, b.$$

Så er $a = g(x)$, $b = h(x)$ og får

$$F(x) = \int_{g(x)}^{h(x)} f(t) dt = K(h(x)) - K(g(x))$$

Deriver:

$$F'(x) = K'(h(x))h'(x) - K'(g(x))g'(x) \\ = f(h(x))h'(x) - f(g(x))g'(x)$$

altså

$$\frac{d}{dx} \int_{g(x)}^{h(x)} f(t) dt = \underline{f(h(x))h'(x) - f(g(x))g'(x)}$$

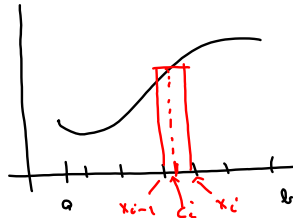
Eksempel (kont 2014):

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\int_0^{x^2} \sqrt{e^t} dt}{x^2} = \frac{0}{0}$$

$$\stackrel{L'H}{=} \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{(\sqrt{x^2 e^{x^2}}) 2x}{3x^2} = \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{x \cdot 2 \cdot 2x}{3x^2} = \frac{2}{3} \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{x^2}{x^2} = \frac{2}{3}$$

Riemannsumme:

$$\sum f(c_i) (x_i - x_{i-1}) \rightarrow \int_a^b f(x) dx$$

Anwendungen:

(i) Omdreivolumen om x-aksen:

$$V = \pi \int_a^b f(x)^2 dx$$

(ii) " " om y-aksen:

$$V = 2\pi \int_a^b x f(x) dx$$

(iii) Buelengde

$$L = \int_a^b \sqrt{1 + f'(x)^2} dx$$

Integrasjonstekniker:

- (i) Delvis integrasjon: $\int u v' dx = uv - \int u' v dx$ $u = g(x)$
- (ii) Substitusjon: $\int f(g(x)) g'(x) dx = \int f(u) du = g'(x) dx$ $du = g'(x) dx$
- (iii) Substitusjon: $\int f(g(x)) dx$ $u = g(x), x = h(u)$
 $dx = h'(u) du$

(iii) Delbrøksoppsettning: $\int \frac{P(x)}{Q(x)} dx$ P, Q-polynom.

Oppgave: Finn volum som framkommer når areal under grafen til $f(x) = \arctan x, 0 \leq x \leq 1$ dreies om y-aksen:

$\int_0^1 x \arctan x dx$

$$V = 2\pi \int_0^1 x \arctan x dx = 2\pi \int_0^1 x \arctan x dx$$

$u = \arctan x \quad v' = x$
 $u' = \frac{1}{1+x^2} \quad v = \frac{x^2}{2}$

$$= \left[\arctan x \cdot \frac{x^2}{2} \right]_0^1 - \int_0^1 \frac{x^2}{2(1+x^2)} dx$$

$$= \frac{\pi}{8} - \frac{1}{2} \int_0^1 \frac{(x^2+1)-1}{x^2+1} dx = \frac{\pi}{8} - \frac{1}{2} \int_0^1 \left(1 - \frac{1}{x^2+1}\right) dx$$

$$= \frac{\pi}{8} - \frac{1}{2} [x - \arctan x]_0^1 = \frac{\pi}{8} - \frac{1}{2} \left[1 - \frac{\pi}{4}\right]$$

$$= \frac{\pi}{8} - \frac{1}{2} + \frac{\pi}{8} = \frac{\pi}{4} - \frac{1}{2}$$

$$V = 2\pi I = \frac{\pi^2}{2} - \pi$$

Eksempel: $I = \int_1^9 e^{\sqrt{x}} dx$

$$= \int_2^3 e^u \cdot 2u du$$

$$= \left[2u e^u \right]_2^3 - \int_2^3 2e^u du$$

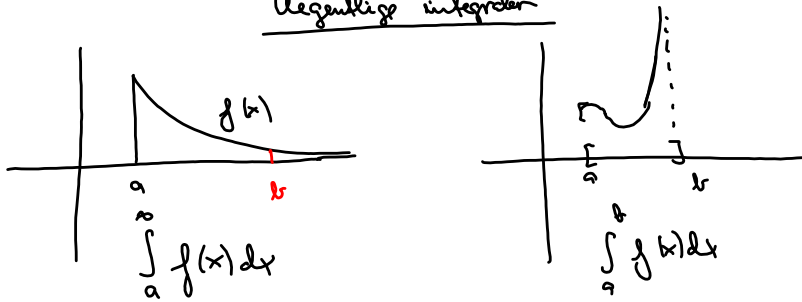
$$= 6e^3 - 4e^2 - 2[e^u]_2^3$$

$$= 6e^3 - 4e^2 - 2e^3 + 2e^2 = 4e^3 - 2e^2$$

$u = \sqrt{x} \Rightarrow u^2 = x$
 $du = \frac{1}{2\sqrt{x}} dx \Rightarrow dx = 2u du$
 $t=4: u = \sqrt{4} = 2$
 $t=9: u = \sqrt{9} = 3$

 $U = 2u \quad V' = e^u$
 $U' = 2 \quad V = e^u$

Uegendlige integraler

Definisjon:

$$\int_a^\infty f(x) dx = \lim_{b \rightarrow \infty} \int_a^b f(x) dx = \begin{cases} \text{eksisterer (som et tall)}: \text{konvergens} \\ \text{ikke eksisterer}: \text{divergens} \end{cases}$$

Eksempel: $\int_0^\infty \frac{1}{1+x^2} dx = \lim_{b \rightarrow \infty} \int_0^b \frac{1}{1+x^2} dx = \lim_{b \rightarrow \infty} [\arctan x]_0^b$
 $= \lim_{b \rightarrow \infty} \arctan b = \frac{\pi}{2}$ (konvergens)

Teorem: $\int_1^\infty \frac{1}{x^p} dx = \begin{cases} \text{konvergens for } p > 1 \\ \text{divergens for } p \leq 1. \end{cases}$

Grensesammenlikningskriteriet: Anta at $f(x), g(x) \geq 0$ og

at $\int_a^\infty f(x) dx$ konverger. Hvis

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{g(x)}{f(x)} < \infty,$$

så konverger også $\int_a^\infty g(x) dx$.

Hvis $\int_a^\infty f(x) dx$ diverger og

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{g(x)}{f(x)} > 0,$$

så diverger også $\int_a^\infty g(x) dx$.

Eksempel: Avgjør om $\int_1^\infty \frac{x^3+2x+7}{x^5+2x^2+3} dx$ diverger eller konverger.

$$\frac{x^3+2x+7}{x^5+2x^2+3} = \frac{x^3(1+\frac{2}{x^2}+\frac{7}{x^3})}{x^2 \cdot x^3(1+\frac{2}{x^3}+\frac{3}{x^5})} \sim \frac{1}{x^2} = g(x)$$

Vel at $\int_1^\infty \frac{1}{x^2} dx$ konverger. Reparer ut

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{g(x)}{f(x)} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\frac{x^3+2x+7}{x^5+2x^2+3}}{\frac{1}{x^2}} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\frac{1}{x^2} (1+\frac{2}{x^2}+\frac{7}{x^3})}{(1+\frac{2}{x^3}+\frac{3}{x^5})} = 1 < \infty$$

Altså konverger $\int g(x) dx$.